

PARNASSIA

2/89

MEDLEMSBLAD FÖR FÖRENINGEN SMALANDS FLORA

PARNASSIA årg 2 nr 2 1989

Medlemsblad för Föreningen Smålands Flora

Styrelse

Ordförande	Allan Karlsson, Eksjö
Vice ordförande	Curt Mossberg, Växjö
Sekreterare	Brita Ekenfall, Nässjö
Kassör	Ingvar Christoffersson, Ljungby
Styrelseledam.	John Christoffersson, Ruda
	Birger Danielsson, Västervik
	Sven Davidsson, Kalmar
	Thomas Karlsson, Lund
	Barbro Otterstedt, Värnamo
	Göran Wendt, Växjö

Redaktör Brita Ekenfall, Ekefall, 591 74 Nässjö

Prenumerationsavgift för icke inventerare 25 kr
Föreningen Smålands Flora postgiro 66 29 27 - 3

Omslagsbild Höstspira (*Pedicularis palustris* ssp *opsiantha*)

Smålands flora: vi klarar det!

Det verkar ordna sig för Projekt Smålands Flora! Det kan vara bra att börja den här lägesrapporten med en serie kartor - det frångår så fint av dem vad vi har uppnått och även att det lönar sig att lägga på ännu ett kol!

Backsippans kartbild växer fram

I början av 80-talet var vi väl alla osäkra på om vi skulle orka inventera hela det stora landskapet. När dataprogrammet var klart och de 145 första rutorna var inlagda, 1985, såg kartorna faktiskt rätt magra ut.

Men två år senare hade vi fått in resultat från fyrahundra rutor till och det årets kartor byggde på 543 rutor. Nu började man se vart vinden blåste, men en art som backsippan hade ännu en obegriplig kartbild.

Våren 1989 hade vi fått ordentlig vind i seglen och hela sexhundra rutor ytterligare hade redovisats, summa 1253. Nu ser vi att backsippan är bunden till de stora stråken med sandavlagringar - t ex Nissans dalgång, Enådalen och Lyckebyån.

Och 1990, när alla rutor är redovisade? Kommer backsippans karta att stämma helt med geologin? Om inte, kan man förklara undantagen? I det läget är det viktigt att vi har så fullständiga inventeringar som möjligt.

Är inventeringen färdig?

I vår tid, när floran förändras så snabbt, bör inte ett floraprojekt dra ut alltför mycket på tiden. För Smålands del ville vi i projektledningen att fältarbetet i huvudsak skulle vara utfört under 1980-talet.

Vi såg därför över alla blanka rutor på sensommaren och hösten i år. Resultatet var mycket glädjande - nästan överallt pågick arbete! De få som ännu inte var besökta gick det att finna inventerare till. Ett extra stort tack till alla er som ställt upp och tagit överblivna rutor nu på slutet!

Vi kan alltså ha redovisningar från alla projektets 1432 rutor i vinter - fylliga listor som omfattar de flesta arter i varje ruta. Vi har då nått vårt mål för 1989.

En del rutor har inte startats förrän under sommaren och hösten 1989. För dessa är besök under vår resp sommar nödvändiga. Även i andra rutor behöver ytterligare inventering göras. Vi har därför beslutat att ta 1990 som ett kompletteringsår. Målet är att få upp alla rutor till status 3, färdig. Efter 1990 stängs databasen och det går inte att få in nya fynd i floran.

Vad händer nu?

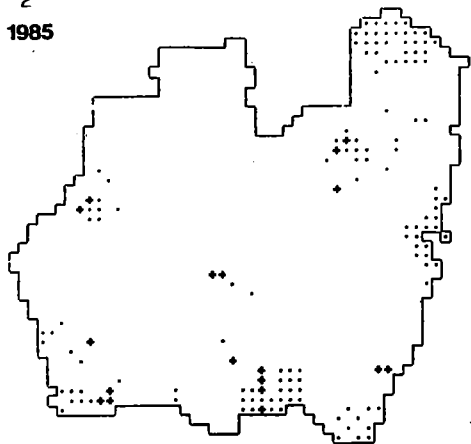
Från dig vill vi ha:

- (1) Ifylld 28-sidig lista (se meddelande 27).
- (2) Ifylld krysslista (om du inte redan lämnat en sådan). Arterna på denna ska vara exakt samma som står i 28-sidiga. Krysslistan behövs därför att inmatning i datorn görs från den.
- (3) Beläggsexemplar, som du inte absolut vill behålla själv.

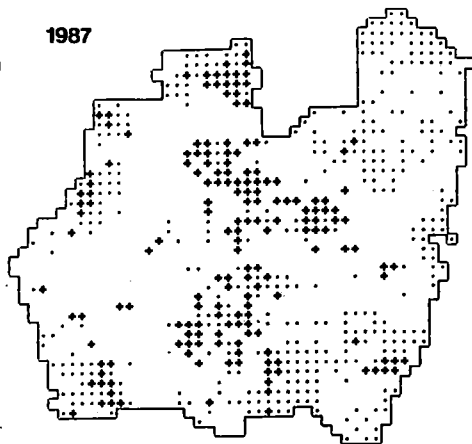
Om du har kompletteringar så använder du lämpligen den blankett som vi skickade ut i april.

Vi vill gärna ha in detta material före 15 november 1989. Lämna det till din distriktsledare eller direkt till projektledningen! Detta gäller även om du räknar med att komplettera 1990.

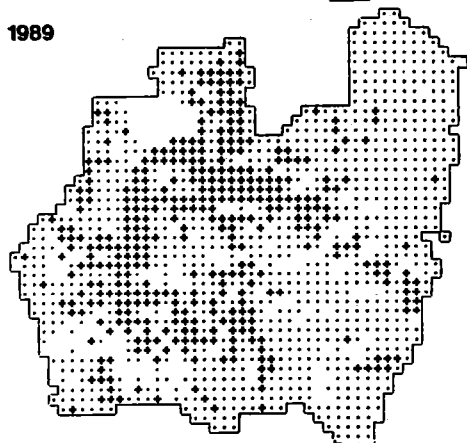
1985

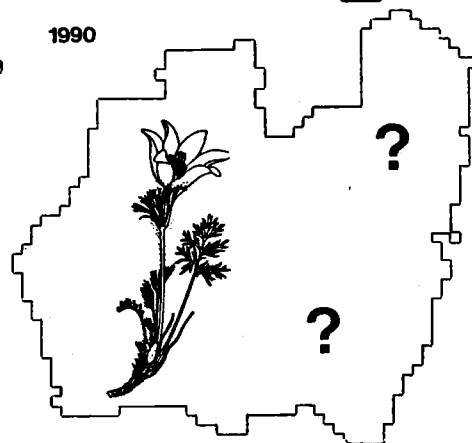
1987

1989

1990

OBS! Listorna kommer nu att arkiveras. Tänk därför på att ta kopior om du vill ha tillgång till materialet själv.

Vi arbetar sedan med att

- (1) slå in de nya uppgifterna;
- (2) kolla så att databasen och de 28-sidiga listorna stämmer helt överens;
- (3) se över eventuella obesvarade frågor på rutorna.

Från oss får du därefter:

- (1) Lista på vilka arter som registrerats.
- (2) Eventuella frågor. Det är viktigt att dessa klaras upp under 1990. Vi kan inte ta med tveksamma uppgifter i floran. Övriga fynd måste dokumenteras med belägg, så att inget tvivel finns nu eller i framtiden.
- (3) Söktips, om rutan inte är helt färdig.

Tills dess -

ha det så trevligt bland alla inventeringslistorna i höstmörkret! Men titta gärna ut då och då. Tänk om grannen har fått hårgängel i potatislandet!

Thomas

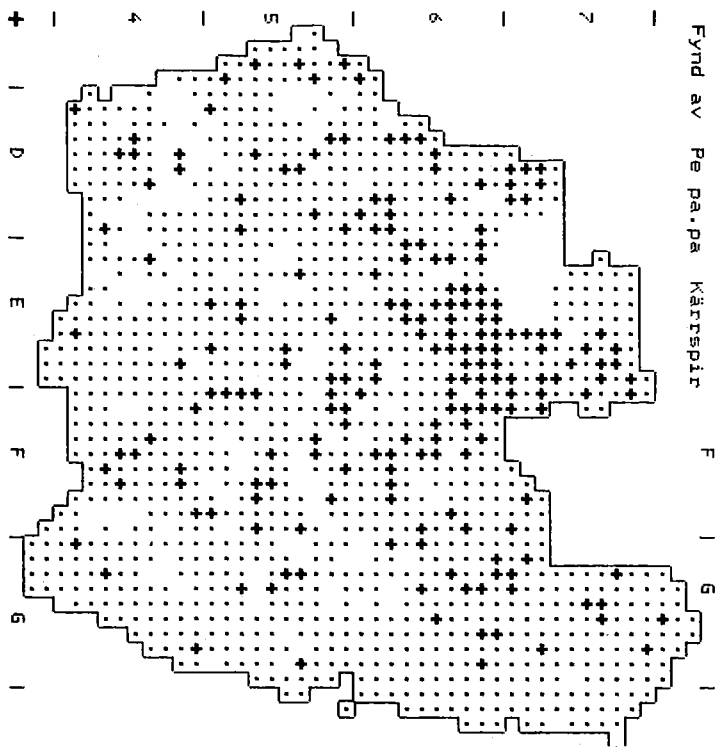
Höstspira och kärrspira i Småland

Det här häftet pryds av en bild av höstspira, *Pedicularis palustris* ssp *opsiantha*. Den har Brita ritat av på dess växtplats intill en myrgöl vid Mo strax väster om Forserum, där den växer tillsammans med dvärgigelknopp, kallgräs, vitag, ullsäv, dybläddra, slätterblomma och alla sileshären. Vi vet att det varit tal om att dika ut området men förhoppningsvis är faran nu avvärjd, inte minst genom att det rapporterats till myndigheterna genom Projekt Smålands Flora.

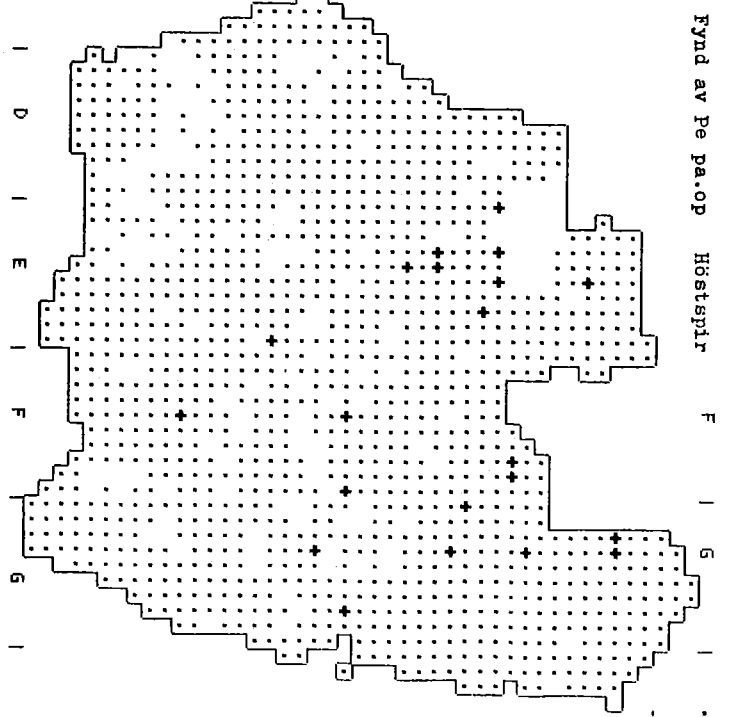
Det finns två underarter av *Pedicularis palustris* i Småland: ssp *opsiantha* (höstspira) och ssp *palustris* (kärrspira). Som framgår av namnet är höstspiran sensommarblommande - den börjar blomma ungefär då kärrspiran slutar, d v s i mitten av juli. Utseendemässigt skiljer sig underarterna en hel del. Höstspiran är högre, har jämlånga grenar och vinkelrätt utstående, trådsmala bladflikar samt små blommor (högst 16 mm långa). Kärrspiran har de nedre grenarna förlängda, varigenom hela växten blir pyramidformig. Bladflikarna är bredare, tydligt platta och något framåtriktade, blommorna är större, (minst 18 mm).

I Småland växer höstspiran oftast i kärrdrag i myrar. Kärrspiran kan påträffas i myrarnas kantlaggar eller i annan blöt mark, gärna i sjöarnas och åarnas översvämningszon. Då slätter och bete nu upphör på sådan mark försvinner också kärrspiran, om inte förr då slyet börjat växa sig tätt. Vi har under projektets gång hittat kärrspiran i 206 rutor, höstspiran bara 1 21 (se kartorna). Kanske är det ändå den snabbt försvinnande kärrspiran som är den mest hotade av de två. Båda är goda representanter för de arter, som är sällsynta och hotade och vars miljöer vi vill slå vakt om genom vår rapportering om skyddsvärda växtlokaler.

John Christoffersson

Antal inlagda rutor 1260
 Antal fynd 206
 I proc. av inl.rutor 16.3

Antal inlagda rutor 1260
 Antal fynd 21
 I proc. av inl.rutor 1.7

Kung Karls spira

Scheutz skriver i sin "Smålands flora 1864" om *Pedicularis Sceptrum Carolinum*: "Blommorna 3-4 i krans, bildande ett avbrutet ax. Mångårig. 8. Våta äng. Sälls. Mossle i Wernamo, Ahs socken på stranden av Lillån nära gångvägen till Slätthög, Berga enl ex af stud. Stenvall, s Forsarum". Vidare heter det "1-2 fot hög med kvarterslånga vid roten samlade blad. Blommorna tumslånga, ljusgula med rött på läpparne."

1894 har A G Wetter noterat i "Flora Vrigstadiensis": *Sceptrum Carolinum* - Bringetofta Prestgården, Ljunga Prestgården på en kärräng mellan Nöbbeleds mossarna. 4 fot hög (stud. A Colliander). Pennteckningen till dessa rader visar, hur en avkomling till blommorna från 1894 på Ljunga Prestgård ter sig i dag på troligen den enda nu kvarvarande växtplatsen för Kung Karls spira i Småland.

Även på denna sista växtplats är tillvaron inte helt riskfri för spiran. Den tål inga närgångna skuggande grannar. De små fröna har svårt att nå ner till någon bar jordfläck, inga klövar trampar längre i marken och petar ner dem. Skulle fröet ändå gro skuggas den lilla groddplantan snart ihjäl. Ingen mule håller undan gräs och skuggor. Aldrig kommer en lie och rensar upp.

I Lindmans "Nordens flora" sägs att på spirans växtplatser söder om norrlandsterrängen är den tydligt bunden till kalk. Ljungaväxtplatsen håller ingen kalk, men marken är starkt genomsilad av källvatten. Ständigt genomsilande vatten för med sig finfördelat material med pH-höjande effekt. Marken hålls närings- och syrerik. Kanske dessa faktorer kompenserar kalkbristen.

Vid vägbygge genom kärrområdet på 60-talet stördes vattenflödet och detta, tillsammans med den på 40-talet upphörande slättern och följande bete, har gjort att växten försvunnit

Kung karls spira

BL

från flera ställen inom det tidigare utbredningsområdet. Efter mycket begrundande och iakttagande är problemen dock nu under kontroll, kanske. Vattenföringen har återställts genom ändring av diken. Slätter är nödvändig, helst både försommar och höst. Så måste man så. Då kommer nya spiror ibland. Man måste se till att de får sol från sin första groddtid och framåt.

Varför klarar sig spiran så bra i fjällområdena utan hjälp? Just av de skäl som ovan anförts. På fjällheden finns inga störande grannar. Jorden nås lätt av små frön som får växa upp i sol.

Området i Ljunga, där spiran nu växer, kallas Brunsekärren och avsattes 1971 som reservat. En stig lades ut och gick fram till en del växtplatser. De första åren kunde man då se många blommor, förutsatt att man passade på under den korta blomningstiden i juli-augusti. I dag är nästan alla blommor borta från stigen, så vill Du nu få en blick på blomningen, bör Du ta kontakt med naturskyddet i Sävsjö, som försöker sköta området och kan visa på lite roligare bitar.

Kung Karls spira är en halvparasit. På vad är visst inte utrett. Den är flerårig, vi har noterat tioåriga exemplar. Den är nyckfull och försvinner helt omotiverat ibland. Det noterade också prosten Fridén i sina spirabestånd i Västergötland. I Småland blir växten en riktig spira, mycket högre än i fjällen. Bladverket blir norröver rödaktigt, vi får hålla till godo med helt gröna blad och ljusare blommor. Rådjur älskar tyvärr blomställningarna. Botemedel efterlyses. De små fröna väger per st 0,5 mg. Bilden (b) visar det egentliga fröet 2 x 0,5 mm. Det ligger i en, som det ser ut, fin nätsäck (a). Man får intrycket att allt är konstruerat för att flyta bort med vårflödet i översilningskärret.

Kung Karls spira är ett ståtligt namn och i Lagerbergs "Vilda växter i Norden" nämns växten som vår floras mest ståtliga och anslående ört. Är nog lite överdrift. Och för

att ytterligare trycka ner dess lust mot himlen skall omtalas att den i Tyskland kallas lusört. Jfr Pedicularis.

För övrigt växer i reservatet ett härligt bestånd ängabollar. Ängsstarr är vanlig. Där finns slätterblomma, källört och kärrvial. Tidigare fanns ängsnycklar. Mygg och flugor uppvaktar i mängd, och så får Du klafsa i blötan mellan tuvor, för på tuvorna häckar morkulla och skogssnäppa. Välkomna!

Birger Lindgren
Björkängsgatan 64
576 00 Sävsjö

Axag i Aneby kommun

Efter en lång och ganska resultatlös inventeringsdag fann jag något som fick mig att lyfta en bit från markytan - axag.

Växtplatsen är belägen nära stranden till Hosasjön i Askeryds s:n, den finns i 7 tämligen kraftiga tuvor på några få kvadratmeter.

Alldeles i närheten finns ett bestånd av klubbstarr och ett massbestånd av myskgräs.

Andra arter i kärret är: loppstarr, nålstarr, ängsstarr, tagelsäv, myrtåg, slätterblomma, pors, ängsnycklar, kärrsälting m fl.

Kärret har tydligen i ganska sen tid varit betat, men nu verkar småstarr vandra in över de öppna ytorna, vilket kanske kan ses som ett hot i framtiden.

Jörgen Josefsson
Abonäs
573 93 Tranås

Om flora och naturvärden i Hästeryds ängar

Hästeryds ängar är belägna i norra delen av Aneby kommun (Frinnaryds sn)) på den branta sluttningen vid sjön Ralångens nordöstra del. Begreppet äng får här tas i mera vidsträckt betydelse, d v s gamla slåtterängar, beteshagar och bördiga lundmarker sammantagna. Ängarna i denna vidsträckta bemärkelse omfattar säkert ett femtiotal hektar, men då räknar jag också in betydande lund- och hagmarker som inte längre hålls öppna och delvis är beväxta eller planterade med gran. Eftersom jag ända sedan barndomen fascinerats och inspirerats av dessa nordsmåländska marker - inte minst den rika vårfloran - ska jag här försöka kortfattat beskriva floran och naturvärdena i området.

Almesåkraformationen med sina basiska bergarter (kvartsit och diabas) når ända hit upp med sin nordligaste utlöpare och det betyder naturligtvis mycket för florans sammansättning. Själva sluttningen som i sig är en skönhetsupplevelse (litterärt beskriven redan på 1800-talet av Sturzenbecker och fångad i skisser och oljemålningar av Düsseldorf-målaren Ferdinand Hernlund) uppbyggs delvis av isälvs-material som längst ner är överlagrat av varvig lera. I de nedre torra delarna är bl a backsippan en karaktärsväxt, och det fortsätter den att vara några kilometer norrut på det väldiga isälvsfältet, som består av vackert ondulerade kullar och åsar. Landskapet imponerade redan på Gavelin när han utförde kartering för SGU 1912.

Genom markägarens pletetsfulla vård hålls i Hästeryd fortfarande omkring 25 hektar öppna genom bete och röjning, framför allt i den övre södra delen, som innefattar både torra och fuktiga partier. En stor del av dessa marker hävdades med ängslåtter ända fram till 1930-talet och resten har kontinuerligt betats. Hamlade askar utgör på vissa ställen ett karakteristiskt inslag i landskapsbilden liksom bastanta stenmurar, vilka bildar gräns mellan inägor och ängs- och hagmarker. Till det gamla odlingslandskapet får räknas också ett tiotal stora bokar

planterade i början av 1800-talet och några lärkträd likaledes av imponerande ålder och dimensioner samt en nästan unik oxelallé som leder fram till Hästeryds säteri norrifrån.

I de öppna ängs- och hagmarkerna dominerar eken med inslag av bl a lind, ask, lönn, alm, fågelbär, björk och i de nedre delarna mot sjön klipbal och någon gång gråal. Hasseln är ymnigt förekommande i de forna slätterängarna liksom hagtorn (flera arter) och vildapel. Buskskiktet utgörs ibland av skogstry i de mera skuggade, lundartade partierna och nere på isälvskullarna, förutom hassel, av enstaka exemplar av höga berberisbuskar (*Berberis vulgaris*), som stått emot det tidiga 1900-talets utrotningskampanj. Berberisen kallades i äldre tid också surtorn och det var dess egenskap av värd försvartrosten som ju nästan satte punkt för dess existens i våra trakter.

Hästeryds vår- och försommarflora uppvisar en oerhörd rikedom, särskilt i de övre delarna, av vårlök, smånunneört, lungört, blåsippa, vitsippa, gullviva, svalört, vättersos, liljekonvalj, rödblåra, hässleklocka, springkorn, ormbär, nattviol och sist men inte minst skogsbingel (*Mercurialis perennis*) som frodas i täta bestånd på skuggig mark. Bingeln kan sägas vara en karaktärsväxt i Hästeryds ängar, och jag ska längre fram redogöra för de lokaler med bingel som jag har hittat i mina båda inventeringsrutor eller i närheten. Nyfynd från 1989 o området är t ex klasefibbla, skärmstarr och lundstarr. Gräsfloran är relativt trivial med stagg och knägräs som vanliga inslag på torr mark. Tidigare under 1980-talet fanns vidare en lokal med rosendunört i Hästeryd.

Då isälvsmaterialet ligger blottat i den norra delen av området finner man t ex gott om sötvedel, backvial, getrams, monke, backglim, pillerstarr, ullört, norsk fingerört (på stark spridning) och på betade kullar som ledarter backsippa, brudbröd och slättergubbe m fl. De tidigare betade strandängarna vid sjön Ralången, som också hör till Hästeryds ängar i vidsträckt bemärkelse, nästan chockade mig nu under

sensommaren 1989 genom den ymniga förekomsten av **strandranunkel** (*Ranunculus reptans*). Den färgar den låga strandbrinken helt gul och växer omväxlande med brunskära, åkermyntha och längre ut mot vattnet knappsäv och triviala starrarter. Totalt har jag funnit mer än 200 kärllväxter i hela området.

Den som är intresserad av kulturlandskapets förändringar under vårt århundrade kan med utbyte studera bygdefotografen Oskar Jaréns bilder från Hästeryd och Ralången under tidigt 1900-tal. Han beskrev med både kärlek och kunskap Hästeryds ängar, och hans bilder finns nu tillgängliga på Jönköpings läns museum. Jämförelserna mellan då och nu när det gäller odlingslandskapet är slående och intressanta.

Mer omfattande lokaler med **skogsbingel** (*Mercurialis perennis*) i norra delen av Aneby kommun:

- 1 Hästeryds ängar
- 2 Tockarp, sluttningen mot sjön Söljen
- 3 Gullarydberget
- 4 Dagstorp, vid bäcken mot sjön Söljen
- 5 Öringe, bäckravin, Marbäcks sn
- 6 Vrangsjö, Marbäcks sn
- 7 Axeryd, bäckravin, Linderås sn
- 8 Nobynäs, parken, Lommaryds sn

Lokal 1 - 4 ligger i Frinnaryds sn

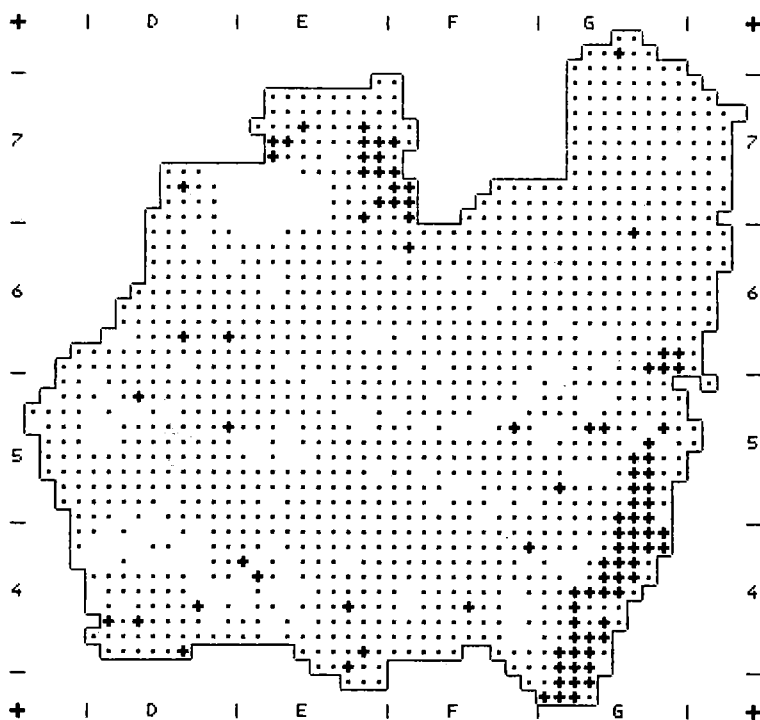
Skogsbingeln (*Mercurialis perennis*) har som de flesta vet, långa, glesa ax av enkönade blommor, han- och honblommor på skilda stånd, och varje blomma har en tydlig 3-bladig kalk. Dess frukt är 2-rummig och 2-fröig. Växten är giftig. Allt enligt C A M Lindman.

Henry Sjöstrand
Agnes Högsatan 233
591 72 Motala

G Wendt
1989-09-14

S M A L A N D S F L O R A
=====

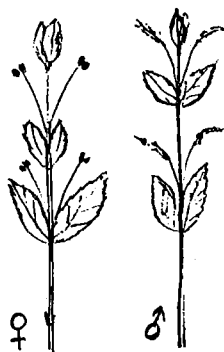
Fynd av Merc per Skogsbin

Antal inlagda rutor 1257

Antal fynd 97

I proc. av inl.rutor 7.7

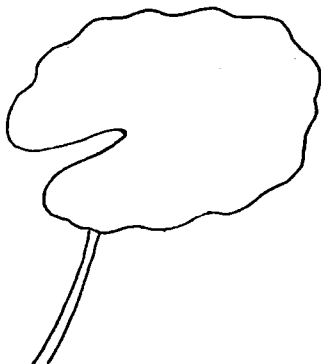

Två intressanta växter i Tranås

Svartån hyser en mycket rik flora, men två arter förtjänar särskilt att uppmärksammas, nämligen sjögull (*Nymphoides peltata*) och strandkvanne (*Angelica archangelica* ssp *litoralis*), båda väletablerade.

Sjögull lär ha införts till vissa slott och herresäten i vårt land från Mellaneuropa under stormaktstiden. Enligt Hultén (1971) förekommer den på ett tiotal lokaler från Skåne till Närke. Till Tranås hämtades den från Finspång av en entusiastisk amatörbotanist i början av 1950-talet. Han planterade den vid Holmen i Svartån för sin egen och sina vänners trevnad. Till följd av näringsrikt vatten och gynnsamt klimat har växten förökats och spritt sig i sådan omfattning att småbåtsägare har klagat högljutt över dess ymnighet. Tranås kommun har därför försökt att utrota den till en kostnad av 70.000 - 80.000 kr/år med både mekanisk och kemisk bekämpning men misslyckats. Man har kunnat decimera den avsevärt. Endast naturliga fiender torde kunna hålla den i schack. I Småland finns ytterligare en lokal, nämligen vid Lammhult.

Sjögull, som närmast är släkt med vattenklöver, har liksom denna håriga blommor men de är gula, trattformade och på långa skaft. Bladen, som ovan är rödfläckiga, liknar näckrosornas men är betydligt mindre och har utmed bladkanten en mycket karaktäristisk våglinje. Den blommar i juli och augusti, i Svartån mycket rikligt, så länge som den inte bekämpades.

Blad av sjögull

Strandkvannen är en typisk strandväxt, som förekommer utmed vår svenska kust från Bohuslän till norra Uppland, på vissa lokaler i Väster- och Norrbotten, på Öland och Gotland. Inlands-lokalerna är ytterst få; Tranås är den enda i Småland. Hur och när den kommit hit är helt oförklarligt för mig. Från Stads-
huset till St Hamnen kan man se den på flera ställen, rikligast vid Väveribron. Vid sjön Sommen har jag också iakttagit den vid Skoboviken intill väg 32 samt vid Seglarvik.

I södra Sverige är strandkvanne närmast släkt med strätta. Redan på habitus skiljer sig dock de båda arterna åt. Kvanne är större och frodigare. Blomflocken är närmast klotformig och grönaktig, medan strättans är välvd och vitaktig. Kvanne saknar även den för strättans bladskäft så karakteristiska rännan. Kvannens småblad är mycket mera grovtaggiga än strättans.

Kjell Rönning

Några intressanta fynd i Tranåstrakten vid efterinventeringen år 1989

Myskgräs Hierocloe odorata, Adelövsjön N ände, Adelövs sn.

Sminkrot Lithospermum arvense, Bredstorp och Högstorp, Säby sn.

Grusbräcka Saxifraga tridactylites, Älmås gård, Säby sn.

Sminkrot och grusbräcka blommade redan 1/5.

Småfingerört Potentilla tabernaemontani, Härkrankeryd, Säby sn.

Hästsvans Hippuris vulgaris, Rydbogölen, Adelövs sn.

Ljungs närja Cuscuta epithymum, Lyckebo, Skärsmaren, Loftah. sn.

Kattmynta Nepeta cataria, Ebbarps gård, Säby sn.

Gulplister Lamium galeobdolon, Bröderna Hults hus, Fröseke.

Kjell Rönning

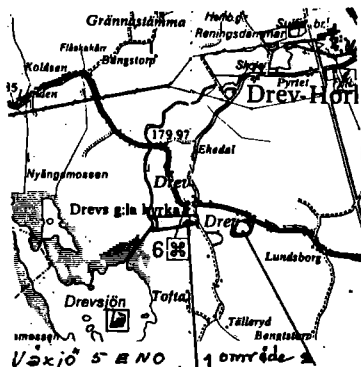
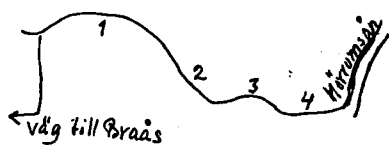
Söderlingsgatan 35

573 00 Tranås

Fårbete och floravård

Ett stycke från Drevs gamla medeltidskyrka (1100-talet) ligger ett par välvårdade betesmarker med en rik flora. Det första området sträcker sig som ett smalt skifte ner mot Mörrumsån.

Profil över område 1

Områdesbeskrivning:

1. Högt belägen kulle på gammal kulturmark med odlingsrösen i jätteformat och mellan dessa en fägata. Flera resta stenflisor påminner oss om vår historia. En fin torrängsflora finns på området, bl a backsippa, revfibbla, knölsmörbloffa, blodrot, blåkllocka, fårsvingel, veronikor och förgätmigejer.
2. Fuktig ängsmark utan dike. Där finns smörboll, gökblomster, ängsbrässa, jungfru Marie nycklar, nattviol, smörblommor, darrgräs, knägräs, ängsstarr, hirsstarr, blekstarr. Älggräs finns men i ett mindre antal ex.
3. Fuktig svagt sluttande mark med gles skog av björk och al. Fältskiktet innehåller älggräs, bläststarr, tuvtåtel, olika tågväxter, kärrviol, kabbeleka.
4. Relativt fuktig, plan mark med gles, gammal glasbjörkskog. I markvegetationen finns ovanligt rikligt med pyrola (vitpyrola, klotpyrola, björkpyrola).

Jag besökte området i juni tillsammans med markägaren och blev intresserad av hur man lyckats hävda denna fina betesmark. Skillnaden mellan denna yta och grannens betesmark med samma marktyp är markant. Där dominerar älggräset ytan till 70%. - Att det beskrivna området fårbetades gjorde mig något förvånad. Men förklaringen till det goda resultatet är att en liten flock (10-

15 djur) släpps omkring 1 aug och att man inte betar för hårt utan lämnar en grässvål på ca 1/2 dm. Grannens mark är konstgödslad och betas av några ridhästar från vår till höst.

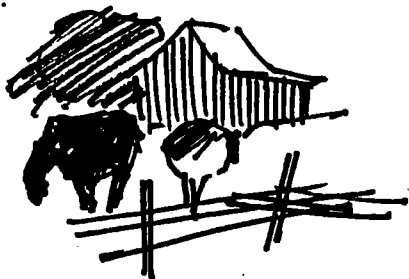
Den andra betesmarken finns i utkanten av byn och ligger på plan mark. Man finner enstaka träd av ek, tall, gran, en, björk, sälg, olvon och hassel. Fältskiktet har fint sammansatta arter av gökärt, stor blåklocka, daggekåpor, ärenpris, blodrot, skogsklöver, kråkvicker, ängsskallra, ögontröst, darrgräs, ängsgröe och flera andra ängsväxter. Hundkex förekommer, men sparsamt. - Går man ett 10-tal steg över stigen finner man ett område, som lyser vitt av hundkex. Den konstgödslade betesmarken har också gynnat nässlor, våtarv, hundäxing och stark gräsväxt. Trädbeståndet är lika som på det beskrivna området. Skillnaden är betesdrift från vår till höst.

Att man fått fram en vacker, stabil och väl sammansatt flora måste bero på hur marken vårdas. Kvävenedfall från luften kan inte vara orsak till den rika förekomsten av älggräs och hundkex, eftersom markområdena ligger intill varandra.

Av redovisningen ser man att får, som släpps på bete sent (1 aug) kan gynna floran. Fårägaren sade sig inte ha hjärta att låta djuren äta upp blomsterprakten, och då fick det bli så här, och med gott resultat.

Vilken sorts betesdjur man använder behöver nog inte alltid vara avgörande. Andra faktorer som betestid, lagom antal djur och inte för lång betesdrift på samma yta har säkert större betydelse för ett gott resultat ur florasynpunkt. Man skulle önska att djurägarna reglerade betesdriften med kulturbetesvall under vår och försommar och sparade våtmarker, blomsterängar och andra känsliga områden till sensommar och höst. Öppna landskap har många olika kvaliteter och det är viktigt att detta uppmärksammas ännu mer.

Kerstin Petersson
Masugnsvägen 17
360 42 Braås

Hur ska vi rädda fina områden åt framtiden?

När du får det här numret av Parnassia är ännu en inventerings-säsong över. Sommaren 1989 har verkligen varit lyckosam för Projekt Smålands Flora. Från varenda ruta har vi nu åtminstone ett par hundra arter att mata in i datorerna. Ett strålande resultat! Vi inom projektledningen gratulerar och tackar!

Ändå är det väl så att de flesta inventerare känner med sig, att ännu mycket återstår. Tveksamma arter måste kontrolleras, om belägg saknas genom återbesök nästa sommar. "Bristlistor" ska skrivas ut och missade arter spåras upp, innan vi med gott samvete kan säga: - Var så god! Nu får du inte mer från mig.

Men var det ändå inte en sak till? Något som du skjutit och skjutit framför dig och tänkt:- Senare kanske, men nu ska jag bara inventera.

Ja, just det - naturvårdsrapporteringen!

Det är några år sen de första blanketterna om "Ur naturvårds-synpunkt värdefulla lokaler" skickades ut. Det skulle vara en överdrift att påstå, att de överallt möttes med entusiasm."Nu också detta ovanpå allt annat!" Några tyckte att projektledningen var alldeles för sent ute. Naturligtvis är den kritiken alldeles riktig - visst borde vi satt igång ett par år tidigare. Många har tyckt att blanketterna är svåra att fylla i och att det är svårt att veta, vad som är värdefullt ur naturvårds-synpunkt. Tycker du fortfarande så, vill jag säga: Du har för stora krav på dig själv! Det är faktiskt inte så noga som du tror. Det viktigaste är att lokalen finns inlagd på kartlappen, helst med ungefärliga gränser. Sedan bör någon eller några av de värdefullaste arterna vara nämnda. De flesta nöjer sig med det, och det är tillräckligt för att myndigheterna ska vara skyldiga att visa naturvårdshänsyn.

Du skulle se så olika rapporter som skickas till mig! Ändå har de alla, utan undantag, en sak gemensam: de är alldeles ut-

märkta för sitt ändamål. Varenda blankett har varit korrekt och lätt att tolka. Så tycker inte bara jag utan också de tjänstemän på länsstyrelser och skogsvårdsstyrelser, som tagit del av dem. Naturligtvis kan ingen tvinga någon att rapportera. I själva verket finns det bara ett skäl att göra det: Det är mycket troligt att du därigenom räddar en värdefull växtlokal och därmed oftast ett stycke vacker natur. Och omvänt: om du låter bli att rapportera, så är risken stor att du blir en av de sista som får njuta av den fina miljön. Det vore väl synd?

I vintras besökte jag skogsvårdsstyrelsernas länskontor i Jönköping och Växjö. Utom de egna tjänstemännen fanns där representanter för naturvårdsenheterna, lantbruksnämnderna, naturvårdsföreningar, fågelklubbar och andra. En fråga som snabbt kom upp på båda ställena var denna: Kan detta material samordnas med vad vi får in från andra grupper, t ex sådana som håller på med fåglar, insekter eller kryptogamer? Och kan det lagras tillsammans med andra naturvårdsinventeringar av skilda slag? Svaret blev, att det kommer att gå bra. Det helt avgörande är kartunderlaget, som bör omfatta samma yta som den ekonomiska kartan. Då går det bra att upprätta ett register, koordinatsätta alla objekt, komplettera med uppgifter från fastighetsregistret och slutligen ("om några år") ha alla uppgifter lagrade i dator för att snabbt slås fram så snart de behövs.

Vi var överens om att rapporteringen ska ske i tre steg: Först från den enskilde inventeraren direkt till mig Därefter från mig till min kontaktperson på naturvårdsenheten i det län det gäller.

Och slutligen kopior därifrån till alla berörda: skogsbruksstyrelsen, skogsvårdsdistriktet, lantbruksnämnden, kommunen, naturvårdsenheten o s v.

En viktig roll kommer att spelas av skogsvårdskonsulenten. Det är han som ska se till, att hänsyn till floramiljöerna tas vid avverkningar, dikningar och andra ingrepp. I allmänhet

behöver han då hjälp av en botaniskt kunnig person. Därför bör i varje skogsvårdsdistrikt utses en kontaktperson, som samråder med konsulenten. I Växjö föreslog man, att Smålands Floras styrelse ordnar detta i samarbete med den lokala naturvårdskretsen.

I Kalmar län har naturvårdssynpunkter, också botaniska, redan tidigt rapporterats på ett annat sätt i samband med skogsvårdsstyrelsens ÖSI-program. Men detta problem kommer att lösas. Även de delar av Hallands och Östergötlands län som tillhör Småland kommer snart att få sin rapportering ordnad.

I Växjö lovade skogsvårdsstyrelsen på stående fot att stå för alla topografiska kartor för naturvårdsrapporteringen. Det är att förmoda, att övriga skogsvårdsstyrelser kommer att visa sig lika generösa. I så fall återstår bara för oss inom styrelsen att bestämma hur kartlapparna ska distribueras. Och för dig att ägna en eller annan kväll i vinter åt att rita in lokalerna och sätta lite text till kartorna!

Varje ifylld blankett ger oss bättre möjligheter att slå vakt om de naturvärden, som ingen av oss vill vara utan. Lycka till, och tack på förhand!

John Christoffersson

REGISTER

till

Meddelanden från Smålands Flora

1	Upprop	
2	PM för inventerare	
3	Lite om gräs	John Christoffersson
4	Bestämningstabell för småländska gräs	John Christoffersson
5	Värlöksläktet (Gagea)	Bengt Lundgren
6	Nunneörtsläktet (Corydalis)	Bengt Lundgren
7	Bestämningsnyckel till blåddror (Utricularia) i Småland	Göran Thor
8	Register till inventeringslistan	Bengt Lundgren
9	Bestämningsnyckel till Euphrasia (ögontrost) i Småland	Thomas Karlsson
10	Släktet Hieracium i Småland	Thomas Karlsson
11	Odontites (rödtoppa) i Småland	Britt Snogerup
12	Carex - starr i Småland	John Christoffersson
13	Maskrosor (Taraxacum) i Småland	Thomas Karlsson
14	Inventeringsläget i maj 1981	Ingvar Christoffersson
15	Några intressanta värtfynd från Småland	Ingvar Christoffersson
16	Värväxter och snabbt försvinnande växter	Ingvar Christoffersson
17	Smålands dagglåpor	Thomas Karlsson
18	Kommentar till inventeringslistan	John Christoffersson
19	Lundbräken och skogsbräken	John Christoffersson
20	Några strandväxter	Allan Wicklasson
21	Att samla växter	Ingvar Christoffersson Thomas Karlsson
22	Smålands rosor	Thomas Karlsson
23	Släktet Epilobium (dunört) i Småland	Thomas Karlsson
24	Grönknavel och tuvknavel	John Christoffersson Thomas Karlsson
25	Några intressanta värtfynd från Småland 1982	Ingvar Christoffersson
26	Rapport om inventeringsläget 83.05.31	Ingvar Christoffersson
27	Anvisningar för inventerare (ersätter nr 2)	
28	Något om Smålands växter och deras ut- bredning	Birger Danielsson Thomas Karlsson
29	Förenklad examinationsnyckel till Smålands dagglåpor	Uno Björkman
30	Släktet tåg (Juncus) i Småland	John Christoffersson

31	Rapport om inventeringsläget 84.05.31	Ingvar Christoffersson
32	Ormbunkar i Småland	John Christoffersson
33	De första utbredningskartorna	Ingvar Christoffersson, Thomas Karlsson, Göran Wendt
34	Släktet Callitriche	Karin Martinsson
35	Släktet Crataegus, hagtorn	Uno Björkman
36	Nytt om Smålands växter och deras utbredning	Birger Danielsson Thomas Karlsson
37	Knutig och vanlig pilört i Småland	Stefan Ekman, Tommy Knutsson
38	Inventeringsläget 1986 04 15	Ingvar Christoffersson, Thomas Karlsson, Göran Wendt
39	Inventeringsläget 1987 05 02	Ingvar Christoffersson, Thomas Karlsson, Göran Wendt
40	Släktet Valeriana i Småland	Karin Apelgren
41	Några intressanta utbredningskartor	Thomas Karlsson

Ett specialmeddelande har utgivits:

Några ofullständigt kända starr

John Christoffersson

Det placeras lämpligen efter Meddelande 12

Skärp Ditt sinne och vässa Din penna och skicka Ditt bidrag
till PARNASSIA före 15 mars 1990!

Adress: PARNASSIA c/o Brita Ekenfall
Ekefall
571 94 Nässjö

tel 0380/ 138 72

PARNASSIA 2/89 årg 2

Innehåll

sid 1	Thomas Karlsson: Om inventeringens avslutning
3	John Christoffersson: Höstspira och kärrspira i Småland
5	Birger Lindgren: Kung Karls spira
8	Jörgen Josefsson: Axag i Aneby kommun
9	Henry Sjöstrand: Om Hästeryds ängar
13	Kjell Rönning: Två intressanta växter i Tranås
15	Kerstin Petersson: Fårbete och floravård
17	John Christoffersson: Om skydd av värdefulla områden
20	Register till Meddelanden från Smålands Flora